

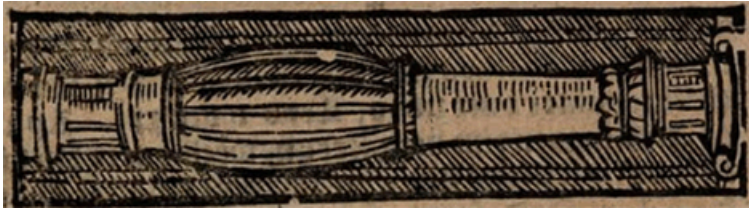
# Verhael hoe dat in Hollant binnen de stadt van Leyden, de arminianen zijn vergaert geweest in een huys om te preken, op den xxi. April 1619

## bron

*Verhael hoe dat in Hollant binnen de stadt van Leyden, de arminianen zijn vergaert geweest in een huys om te preken, op den xxi. April 1619.* Cornelis Maertensz, Rotterdam 1619

Zie voor verantwoording: [http://www.dbnl.org/tekst/\\_ver080verh01\\_01/colofon.php](http://www.dbnl.org/tekst/_ver080verh01_01/colofon.php)

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.



### Tot den Leser.

**B**Eminde Leser, alsoo een yeghelijck kennelijck is, als dat tot Dordrecht is vergaert een Generale Synode van diueersche Predicanten, wt v*re*mde Landen, ende diueersche plaetsen, om te slissen de gheschillen tusschen de Gommaristen ende Arminianen, op sekere Af-grijsselijcke Puncten van t'Gelooue, waer ouer ettelijcke Predicanten zijn vertrocken, soo isser ghesloten ende een yeghelijck beuolen gheen vergaderinghe oft Predicatie te houden van de Arminianen, nochtans de Arminianen soo gheweldich vermenichfuldicht zyn dat de sake in eenigherley manieren can gheslist worden, dan staet te beduchten op het leste met een bloedt-vergieten, den eenen Borgher den anderen het leuen te nemen, want de Gommaristen willen Heer en Meester blyuen, ende de Arminiaenen wt roeyen, ende haer secte oft Leeringhe te niete doen. Soo ghebeuret:

alle daghe dat de Arminianen heel Hollandt deure in steden en Vlecken hun by een vergaderen om te Preken, waer ouer nv tot Leyden den xxi. April de Arminianen zijn vergaert gheweest om te Preken in een Rijck mans huys ghenaempt Knotter, ende soo d'Arminianen int beste van hun Preken waren soo zijn de Gommaristen ghecomen met het Grau ende hebben t'huys bestormt met louter gheweldt, ende de Uensters ende Ghelassen beghinnen wt te worpen, ende hebben de deure inden vloer gheloopen soo den Predicant vande Arminianen dit ziende is van achter ter vensteren wt ghespronghen int water oft sloote, waer ouer sy hem geweldich wierpen met slijck steenen, ende vuylicheydt, maer ist noch ontcomen, sy hebben het Huys beghinnen te breken, stoelen en bancken ter vensteren wt geworpen, ende om stucken ghesmeten, Schrappraeyen, Kisten, Lijnwaet, alles oft eenen Roof geweest hadde, oft innemen van een stadt te plunderen, ende hebben het huys heel tot schanden ghebrocht, hoe dat noch voorder vergaen sal wilt ons den tijdt leeren, dit zijn de Vruchten vant Synode, de Arminianen alsoo te verjaghen.

*Hier naer volcht het Placcaet dat de Gommaristen teghen d'Arminianen Gepubliceert hebben in Hollandt ende nv namentlijck tot Rotterdam den 8 April 1619 als volcht.*

**Coppije van het Placcaet dat nu lest in Hollant teghen d'Arminianen is Ghepubliceert.**



*Placcaet Gepubliceert den 8 April 1619. By mijn Heeren Schout Burgheemeesteren, ende Schepenen der Stadt Rotterdam.*

*Eerst Gedruckt, Tot ROTTERDAM,  
Voor Cornelis Maertensz, 1619.*

*Myn Heeren Schout Burghemeesteren, ende Schepenen der Stadt Rotterdam: Alsoo een yeder kenlijck is, dat de Hooghmog. Heeren Staten Generael, der Vereenighde Neder-Landen hebben doen by een roepen een Synode Nationael, die teghen-woordigh binnen Dordrecht vergaert is, om de differenten die inde Religie sedert eenige Iaren herwaert zijn ontstaen wt Godes Heylige Woordt, te beslichten tot d'eenigheydt endt wel-stant vande Kercken deser Landen: Ende dat onlangs by den Magistraten deser Stede, met advijs ende goetvinden van zijn Princelijcke Excellentie, een voet ende Ordre gheraemt is, waer nae dat by provisie ende tot dat anders daer inne soude wesen voorsien, soo wel diemen noemt Remonstranten als Contra Remonstranten hunnen Gods-dienst by beurten inde publijcke Kercken deser Stede onverhindert soudent moghen oeffenen tot accommodatie van beyden zijden, ende gherustheydt van een yeders ghemoedt, daer aen beyde de selue partijen oock verclaert hebben te nemen consentement, ende aenghenomen hun selven daer nae in alle stilligheydt ende modestie te sullen reguleren. Dat ooc daer en bouen de voorschreuen Magistraten tot beter accommodatie ende gherieff van de menichte der Toe-hoorders, ghoetwillighlijck gheconsenteert hebben, niet alleen dat het Boshuys deser Stede soude werden toe-ghemaect om daer inne te moghen Prediken maer dat oock de Prince Kercke by na de helft is vergrootet: ende hoe-wel daeromme niemandt eenige wettighe reden ofte oorsake en hadde om eenighe vergaderinghe ofte by een comste tot oeffeninge van de voorschreuen Religie buyten de voorschreuen publijcke Kercken te maken ofte te houden. Dat nochtans ghebeurt is op Christ-dach lestleden, dat eenighe ongheruste menschen vant ghevoelen ofte zijde der Remonstranten wt puere loutere moetwille binnen deser Stede hun selven vervoordert hebben in troupen by den*

anderen te voeghen ende alsoo by claren daghe ten tijde van de Predicatie langhs der straten treckende, hun te begheuen inde Borse alhier, ende aldaer door eenen *Bernerum Vesekium*, Predicant tot Echtelt, voor een merckelijck ghetal van menschen te doen Prediken nae hun wel ghevallen, ende oock Aelmissen te doen colecteren, ghelijck sy t'selue mede op den tweeden Christ-dagh daer aen van ghelijcken pooghden te doen, niet teghenstaende dat die vant ghevoelen der Remonstranten opden selven Christ-dagh in beyde de voorschreuen kleyne Kercken, ende den tweeden Christ-dagh inde groote Kercke deser Stede Den gantschen dagh waren Predikende, sonder dat hunlieden daer inne het minste belet ofte verhinderunghe by yemandt is ghedaen, sterckende alle t'selue tot groote schandale van de Religie, oneere van de regeringhe, ende apparente commotie onder den Volcke, t'welck in een Stadt van goede ordre ende Iustitie niet en behoort gheleden, maer tijtlijck geweert, ende nae behooren ghestraft te werden, te meer alsoomen met dierghelijcke manieren van doen niet alleen de goede vruchten die door des Heeren ghenade uyt te besoigne vande voorsz Synode te verwachten staen, soude pooghen te verhinderen ende illusoir te maken, teghens de goede inventie ende meyninghe vande Hoogh ghemelte Heeren Staten Generael: maer datmen oock daer door alderhande schadelijcke Secten, door by een rottinghe van ongheruste menschen, tot openbare exercitie soude connen brenghen.

**Soo ist**, Dat mijn Heeren, Schoudt, Burghemeesteren ende Schepenen voornaempt daer tegens tijtlijck willende voorsien, ten eynde dat de goede Ghemeynte ende Burgherije deser Stede in ruste ghehouden, ende alle confusie mach werden gheweert, met advijs ende goetvinden van zijne welghemelte Princelijcke Excellentie, midtsgaders oock van de Moghende Heeren de Ghecommiteerde Raden van de Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt gheinterdiceert ende verboden hebben, interdiceren ende verbieden by desen

aen allen Persoonen van wat qualiteyt die zijn, nae desen soodanighe afghesonderde Vergaderingen in de Borse, oft op eenighe ander t'sy publijcke ofte privee plaetsen buyten de voorschreuen publijcke Kercken te maken ofte te houden.

Item, aen alle Predicanten, Leeraers, Proponenten ofte Studenten in sulcke Vergaderinghen te komen, te leeren, te vermanen, ofte eenighen anderen dienst te doen ofte te oeffenen, ende aen alle andere Persoonen hunne Huysen, Eruen, Velden ofte andere plaetsen daer toe te verhueren ofte laeten gebruycken, ofte oock daer te comen ofte verschijnen. Alles ende yeder poyncct op peyne van arbitrale correctie naer exigentie *van* saecken.

Ende dat de Leeraers, Proponenten ofte Studenten die inde voorschreuen verboden versamelinghen, Prediken, Leeren ofte eenighe anderen dienst doen ofte oeffenen soudon moghen, yedermael verbeuren sullen elck een Boete van hondert ponden tot xl. grooten t'pont, ende de Persoonen in wiens Huys, Schuere, Erve ofte andere plaetse daer sulckx ghedaen werdt een Boete van twee hondert ponden.

Ende de ghene die inde selve versamelingen comen ofte verschijnen, elckx een Boete van xxv. ghelijcke Ponden t'appliceren een derde voor den Aenbrengher, ende de tweede paert voor den Officier, die d'executie doen sal.

Ende dat daer en bouen alle de ghene die eenighe Diensten, Gagien, ofte Tractementen, t'sy Kerckelijcke ofte Poletijck vanden Lande, ofte oock van dese Stadt zijn hebbende, datelijck daer van sullen wesen vervallen, ende dat alles bouen de voorschreuen arbitrale correctie, ende sonder prejuditie van dien.

Ende bouen dien werdt den Officier deser Stede gheauthorizeert ende expresselijck belast alle devoir te doen, om de voorschreuen by een-comsten te beletten, ende de voorsz. peynen teghens den Contraventeur strictelijck t'executeren, sonder eenighe gunste ofte dissimulatie. Alles by prouisie ende op dat anders ten dienste ende wel-standt van de Stadt sal wesen geordonneert. Actum den 8. April 1619. by de Heeren voornoemt alle present, sonder Matelief, ende Snaets, ende ghepubliceert ten seluen daghe, present als voren.

*A. Willemsz.*